

Podstawowe pojęcia mikrosocjologii

Pojęcie	Przykład
Grupa społeczna: względnie trwała, posiadająca wewnętrzną organizację zbiorowość społeczna, składająca się, z co najmniej dwóch [w niektórych teoriach trzech] osób, połączonych więzią społeczną powstałą na bazie wspólnych wartości i poczucia odrębności, posiadająca wspólny cel.	studenci, piłkarze, górnicy
<i>-mała (bezpośrednia):</i> cechy: bezpośrednie, osobiste stosunki między członkami, prosta struktura;	rodzina, sekta religijna, klasa szkolna,
<i>-duża:</i> brak bezpośrednich stosunków, obecność podgrup, złożona struktura;	klasa szkolna, piłkarze danego klubu, strażacy z jednej remizy
<i>-formalna:</i> bezosobowe więzi, formalna kontrola społeczna, sformalizowana struktura, z reguły opiera się na prawie;	komisja sejmowa, ława przysięgłych, rada nadzorcza
<i>-nieformalna:</i> więzi o charakterze osobistym, nieformalna kontrola społeczna, nieformalna struktura zewnętrzna, przeważnie oparta na gruncie zwyczajowych systemów normatywnych;	grupa przyjaciół, klasa szkolna, koszykarze danej drużyny
<i>-efemeryczna:</i> krótkotrwałe stosunki społeczne, krótkotrwałość istnienia;	Publiczność na kameralnym koncercie, zbiorowość gapiów
<i>-nieefemeryczna:</i> długotrwałe stosunki, długotrwałość istnienia;	rodzina, komisja śledcza, budowniczowie domu
<i>-ekskluzywna:</i> trudność wejścia do grupy, sztywne kryteria doboru członków;	grupa posiadaczy Ferrari, golfiści, prezesi spółek
<i>-inkluzywna:</i> otwartość na wszystkich, łatwość wejścia do grupy;	zbiorowość gapiów, publiczność kinowa na małej sali kinowej
<i>-celowa:</i> powołana do wykonania konkretnego zadania, kontraktowy charakter, sztywna struktura;	lekarze wykonujący operację, komisja śledcza, sędziowie na rozprawie
<i>-odniesienia:</i> stanowi model zachowań społecznie akceptowanych, dostarczających kryteriów oceny własnego zachowania dla jednostki; wyróżnia się wśród nich:	

<ul style="list-style-type: none"> - g. o. <i>normatywnego</i>: jednostka do niej należy lub aspiruje, z tego względu postępuje według uznawanych przez nią norm i wartości; - g. o. <i>audytoryjnego</i>: „publiczność”, której oczyma patrzy na samą siebie; - g. o. <i>porównawczego</i>: stanowi dla jednostki tło porównawcze przy ocenie własnych zachowań, osiągnięć i zdolności. 	sekta, bezdomni na dworcu, księża danej parafii
<p>-<i>pierwotna</i>: zachodzi w niej socjalizacja pierwotna, obecność znaczących innych, intymne stosunki społeczne, trwała więź społeczna, mała liczebność;</p>	rodzina, dziecięca grupa zabawowa, grupa sąsiedzka
<p>-<i>wtórna</i>: zachodzi w niej socjalizacja wtórna, obecność uogólnionych innych, duża liczebność, więź oparta na stosunkach rzeczowych;</p>	grupa pracowników, studenci danej grupy, piłkarze danego klubu
<p>Rola społeczna: zdefiniowany, społecznie określony, spójny wewnętrznie zespół przepisów i oczekiwań dotyczących pożądanego zachowania jednostek w określonych sytuacjach, związanych z ich pozycjami społecznymi, także zbiór obowiązków, przywilejów i praw społecznie przypisanych do danej pozycji w grupie.</p>	rola ojca, rola studenta, rola żony
<p>Status społeczny: określa pewną społeczną wartość, która jest przypisana do danej pozycji społecznej; wyznacza wielkość prestiżu danej jednostki; także podstawowy czynnik społecznego umiejscowienia jednostki w strukturze społecznej.</p>	status bogacza, status bezrobotnego, status księdza
<p>Pozycja społeczna: miejsce w strukturze społecznej, wyznaczone przez układ norm i wartości, któremu towarzyszą społecznie sformułowane oczekiwania, wymogi, funkcje i przywileje.</p>	prezes spółki, głowa rodziny, matka
<p>Postawa: uwewnętrzniona, wyuczona, nabyta w procesie socjalizacji predyspozycja do reagowania w społecznie zdefiniowany sposób (mieszcząca w sobie: emocje, myśli i zachowania względem „czegoś/kogoś” o tym samym kierunku wartościowania)</p>	podanie ręki przy przywitaniu, namiętne całowanie połączone z obściskiwaniem przez zakochanych, „na zdrowie” po kichnięciu
<p>Konglomerat pozycji: zbiór pozycji społecznych, które zajmuje jednostka: -<i>pozycja naczelną</i>: pozycja, na którą kładzie największy nacisk jako najistotniejszą; -<i>pozycja podrzędna</i>: pozycja, która dla jednostki jest nieistotna; -<i>pozycja centralna</i>: najistotniejsza pozycja z punktu widzenia jednostki.</p>	Maciek jest studentem, narkomanem, pseudokibicem, homoseksualistą i ojcem. Najbardziej na jego życie wpływa rola ojca i narkomana, lecz kultura kładzie największy nacisk na to, aby być bogaczem.

<p>Diada: grupa składająca się z dwóch osób.</p>	<p>para narzeczeńska, kochankowie, dwaj najbliżsi przyjaciele</p>
<p>Triada: grupa społeczna składająca się z trzech osób.</p>	<p>trzej najbliżsi przyjaciele, trójkąt miłosny, trzej gracze pokera</p>
<p>Interakcja społeczna: wzajemne oddziaływanie na siebie dwóch lub więcej jednostek, grup lub jednostki i grupy, polegające na obustronnym wpływu na swoje zachowanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> -<i>niezogniskowana</i>: interakcja co najmniej dwóch jednostek, nieznających się wcześniej, nieoczekujących kontynuacji swoich interakcji; -<i>zogniskowana</i>: co najmniej dwie osoby, znające się ze sobą lub też oczekujące, że podczas interakcji się poznają; -<i>symboliczna</i>: opiera się na interpretacji wzajemnych zachowań, dokonującej się na poziomie symbolicznym za pośrednictwem symboli; -<i>transakcyjna</i>: oparta na wymianie nagród i kar albo praw i obowiązków między jednostkami; -<i>twarzą w twarz</i>: bardzo bliski kontakt jednostek, bliskie sąsiedztwo fizyczne. 	<p>interakcje między pacjentami oczekującymi w poczekalni</p> <p style="text-align: center;">konferencja naukowa</p> <p style="text-align: center;">msza w kościele</p> <p style="text-align: center;">kupno samochodu</p> <p style="text-align: center;">małżeństwo uprawiające seks klasyczny</p>
<p>Teorie interakcji:</p> <ul style="list-style-type: none"> -<i>behawioralna</i>: mówiąca o tym, że jednostka reaguje na bodźce, które przynoszą jej nagrody, a unika tych, za które spotykają ją kary; -<i>racjonalnego wyboru</i>: mówiąca o tym, że jednostka zachowuje się tak, by dzięki swojej postawie uzyskiwać profity; -<i>wzajemności</i>: mówiąca o tym, że jednostka zachowuje się tak, jak oczekuje od niego partner w interakcji; -<i>symbolicznego interakcjonizmu</i>: mówiąca o tym, że aby zrozumieć dążenia ludzi podczas interakcji, trzeba pojąć i zrozumieć ich przeżycia i odkryć sens, jaki nadają swemu działaniu; -<i>dramaturgiczna</i>: podejście zaproponowane przez Ervinga Goffmana. Zachowanie jednostki w ujęciu dramaturgicznym można podzielić na odbywające się za kulisami i to odbywające się na scenie. Przedstawienie jaźni to proces, w którym jednostka sama przyjmuje tożsamość lub nadaje ją innym, przez co wpływa na wynik interakcji. Jaźń to ta z naszych tożsamości, która przyjmujemy, aby uzyskać akceptację innych uczestników sytuacji. Z drugiej strony przedstawienie szczególnych aspektów swojej jaźni często ogranicza zakres działań podejmowanych przez innych. -<i>jaźni odzwierciedlonej</i>: mówiąca o tym, że jednostka zachowuje się tak, jak oczekują tego inni i tak, aby jej obraz w oczach innych jednostek był pozytywny. 	

Przykładowa Literatura:

1. Adams, Katherine L. 2008. *Komunikacja w grupach*. przekł. Dorota Kobylińska, Paweł Kobyliński, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN;
2. Frankowski, Marek T. 2004. *Socjologia: mikrostruktury społeczne: wybrane zagadnienia*. Warszawa: Wydaw. M. M..
3. Kubala, Konrad. 2004. *Dylematy tożsamościowe a społeczeństwo obywatelskie*, „Przegląd Socjologiczny”, t. LIII, nr 2, s. 33-54.
4. Machaj, Irena (red.). 2004. *Małe struktury społeczne*. Lublin: Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej;
5. Podgórski, Ryszard Adam. 2008. *Socjologia mikrostruktury: podręcznik akademicki*. Bydgoszcz, Olsztyn: Oficyna Wydawnicza Branta
6. Poleszczuk, Jan. 2004. *Ewolucyjna teoria interakcji społecznych*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
7. Ruszczyński, Jacek. 2004. *Zagubiona tożsamość*. „Studia nad Rodziną”, nr 1, s. 49-58.
8. Szmatka, Jacek. 2007. *Małe struktury społeczne: wstęp do mikrosocjologii strukturalnej*. Warszawa: PWN;
9. Turowski, Jan. 2001. *Socjologia: małe struktury społeczne*. Lublin: Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.
10. Wrzesień, Witold. 2000. *Relacje międzypokoleniowe a rodzina*, „Roczniki Socjologii Rodziny”, t. XII, Poznań.